

Minnesanteckningar

Sammanträde: Seminarieföreläsning
Tid: Fredagen den 17 november 2017 kl 09:00
Plats: Studio Västsvensk Konservering, Göteborg

Konservering av linoleumgolvet i fastigheten Lilla Änggården i Göteborg.

Hur konserverar man ett linoleumgolv? Denna rapport beskriver den arbetsmetod som användes av konservator Morgan Denlert, Studio Västsvensk Konservering, på ett fukt- och tryckskadat, äldre linoleumgolv i fastigheten Lilla Änggården i Göteborg.

Bakgrund

Vintern 2015 fuktskadades 1700-talsdelen av fastigheten Lilla Änggården av ett rejält regnoväder. Det tog tid innan skadan upptäcktes, eftersom egendomen var stängd för juluppehåll.

Mycket av vattnet togs upp av eller transporterades undan med hjälp av takpappen, men till slut brast denna varpå vatten rann ner i byggnaden. Då skadorna upptäcktes tog fastighetsägaren in en fuktsaneringsfirma. För att inte taket skulle rasa in satte man upp stöttor.

I ett av rummen ligger det ett linoleumgolv och för att inte skada det ställdes stöttorna på träskivor. Linoleumgolvet har storleken 320 x 275 cm och är avpassad till rummets storlek. Det har ett mönstertryck med bård och fris.

Trots åtgärden var skadorna på golvet omfattande. Vatten hade trängt in under ytskiktet och stannat kvar. Trycket från stöttorna hade pressat ner träskivorna så mycket att de klistrade fast i den fuktiga linoleummattan. Utöver blindingar och tryckskador finns även knäckningar och kantskador orsakade av mångårigt slitage.

Konservering

Morgan Denlert från Studio Västsvensk Konservering fick uppdraget att försöka rädda golvet. Mattan rullades upp på pappror och togs med till SVK.

Rengöring

Hela golvmattan var brun av smuts, och hade någon gång under åren täckts med fernissa. Morgan började processen med att rengöra ytskiktet med vatten och bomull, utan att det gav särskilt mycket resultat. Dessutom klibbade bomullen fast hela tiden. Rengöringen fortsattes istället med etanol. Totalt användes ungefär fem liter.

Under bearbetningen kom det fram mer och mer röda och gröna toner i mattan. Det framkom även en gulaktig essens. Han drog slutsatsen att fernissan innehöll linolja och naturliga hartser, eftersom den var löslig i etanol.

Blindingar

Konservering av blindingarna gjordes genom tillsatts av mer etanol i sprickorna. Etanolen sög åt sig vattnet, som sedan försvann genom avdunstning.

Återlimning av lösa bitar

Med hjälp av rakblad kunde Morgan lossa de flesta bitarna som hade tryckts fast i träskivorna. Han limmade tillbaka dessa med ett eget framtaget mellanting av Lascaux acryleber 303 HV + 498 HV. Samma lim använde han till att laga gamla brottytor, och för att säkra upp de fransiga kanterna.

Kittning av enstaka lakuner

Till kittningen användes samma acrylklebermassa som ovan, med inblandning av brunt pigment. Han ville inte använda silikoner på grund av deras orangea ton.

Avlösning/ re-generering av fernissa

Morgan använde en hårdvaxolja, men upptäckte att det bara går att lägga ett lager av den typen. Dessutom var den klibbig ganska länge. Hursomhelst tycker han att om man har lagt ner tid på att konservera ett golv bör man skydda det på något sätt. Har man väl fått fram de ursprungliga färgerna vill man ju ha kvar dem länge.

Ur byggnadsvårdssynpunkt är det troligtvis mest naturligt med linoljelack. Även bonvax kan fungera om golvet är väldigt noga rengjort med avjoniserat vatten. Annars kan ytan bli matt. Han är skeptisk till lacker med UV- eller brandskydd eftersom de ger ytan ett helt annat uttryck än det tänkta.

Slutsatser

Morgan konstaterade att många linoleumgolv kastas ut i onödan, enbart för att de har blivit bruna och tråkiga. Detta beror på smuts och oxiderad linolja, men går alltså att åtgärda. Linoljan krackelerar dessutom av solljus, men även detta går det alltså att råda bot på.

Det görs tyvärr inte många konserveringar av linoleumgolv. Det som behövs är en attitydförändring gentemot gamla golv, och öka förståelsen för deras värde. Dessutom behöver vi behöver sprida kunskapen om hur man återställer dem till sin forna glans.

Fakta om Lilla Änggården

Lilla Änggården ligger i den södra delen av Göteborgs botaniska trädgård, på gränsen till Änggårdsbergen, och har anor från 1700-talet. Egendomen donerades till Göteborgs Stad 1963 av bröderna Carl och Sven Grén Broberg.

Huset utgör Stadsmuseets sommarfilial; ett välbevarat hem med möbler och föremål från tre sekler. Nutida besökare kan stiga in i ett intakt och autentiskt hus med tyngdpunkten kring sekelskiftet 1900.

Lisa Willman